

ਬਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਰਾਏ, ਸੀ.ਜੇ., ਐਚ.ਐਸ. ਬੇਦੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ.

ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

CrI. ਐਮ. 21659/2003 ਦਾ ਐਮ

18 ਦਸੰਬਰ, 2003

ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਐਕਟ, 1955 - ਐੱਸ. 7 ਅਤੇ 12—ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ) ਐਕਟ, 1981 — ਐੱਸ. 3(1) ਅਤੇ 12—ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 — ਐੱਸ. 167(5), 260 ਤੋਂ 265—ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 — ਐੱਸ. 6 ਅਤੇ 6-ਏ—ਬਿਨਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੋਂ ਕਣਕ ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨਾ—1981 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੀਵਿਯਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ—ਐੱਸ. 12AA ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ 1955 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ - S. 167 (5) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ - 1955 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਐਸ. 7 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ - ਐੱਸ. 1981 ਐਕਟ ਦਾ 12-ਏ (2) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1955 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ - ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ 12-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਓ—ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 167 (5) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਏਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ 1955 ਐਕਟ ਦੇ 7.

(ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, 1991(2) PLR 541 ਅਤੇ ਭੀਮ ਸੈਨ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, 2001 RCR (CrI.) 596, ਓਵਰ-ਰੁਲਡ)

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੀ ਧਾਰਾ 12A ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਏ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ"। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5)

ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਏਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰੇ।

(ਪਾਰਾ 18 ਤੋਂ 20)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਡੀ.ਐਸ.ਬਾਲੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸਲਿਲ ਬਾਲੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰ .

ਚਾਰੂ ਤੁਲੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਲਈ.

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ.

(1) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਟੀ ਭਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਭੋਜਨ 3 ਅਨਾਜ ਡੀਲਰ ਹੈ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 14, ਮਿਤੀ 26 ਫਰਵਰੀ, 1997, ਥਾਣਾ ਘੱਲ ਖੁਰਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। "ਐਕਟ" ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1996 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੋਂ 36732 ਕੁਇੰਟਲ ਕਣਕ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 1992 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਵਪਾਰਕ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਲਾਈਸੈਂਸਿੰਗ ਆਰਡਰ) ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ 3.

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਏਏ(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਖੇਪ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 262 ਅਤੇ 265 (ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਜਦੋਂ ਜੁਰਮ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(3) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਲਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 9 ਸਤੰਬਰ, 2002 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ. ਬਾਲੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ) ਐਕਟ, 1981 ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ (ਸੰਖੇਪ ਲਈ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ") ਦੇ ਤਹਿਤ 1 ਸਤੰਬਰ, 1982 ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ 31 ਅਗਸਤ, 1997 ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1997 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪਰਮਸਿਵਾ ਪਾਂਡੀਅਨ (1) ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ।

(4.(1) ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (2), ਅਤੇ ਭੀਮ ਸੈਨ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ (3) ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਜੇ .

- (1) 2002 ਕਾਰ 360
- (2) 1991 (2) PLR 541
- (3) 2001 RCR (Cr.) 596

(5) ਭੀਨ ਵਿੱਚ ਭੀਮ ਯੂ ਸੈਨ, ਮੈਂ ਸੁਪ੍ਰਾ, q ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਸਿੰਗਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ) ਐਕਟ, 1981 ਦੀ ਧਾਰਾ 12AA(1)(a) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਉਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਗਠਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12AA (1) (f) ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾ ਕੇ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 15 ਅਕਤੂਬਰ, 1984 ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਨਾਰਨੌਲ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਾ ਲੱਭਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(6) ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਭੀਮ ਸੈਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਸ਼ੰਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:-

- (1) ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12AA ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- (2) ਕੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਗੜਦੀ ਹੈ?
- (7) ਧਾਰਾ 167(5) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਕੋਈ ਕੇਸ, ਚੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।"

(8) 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅੰਡਿਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੇਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ, ਲਕਸ਼ਦੀਪ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ *EssTheLiEssential*> ਵਸਤੂਆਂ (Special Provisions) Ac 1 ਸਤੰਬਰ, 1982 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1982 ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ, ਵਾਧੂ, 1982 ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਮਿਆਦ ਲਈ 15 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਗੋਰੀ ਅਤੇ ਕਾਲਾਬਾਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜਾਂ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੀ ਧਾਰਾ 12-ਏ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

- (1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (2) ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ। —ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ "ਨਿਯੁਕਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

- (3) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ:
 - (a) ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ, ਜਾਂ (b) ਉਸ ਨੇ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(9) ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਾ 12 ਏਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

- (1) ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ।-----
 - (a) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਜੁਰਮ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਬਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ;
 - (b) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2 ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪੂਰੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਚੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇੱਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸੱਤ ਦਿਨ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ..."

(10) ਇਹ ਐਕਟ 31 ਅਗਸਤ, 1997 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1997 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਕਤ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 27 ਅਗਸਤ, 1998 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੈ? ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

(11) "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

(11.1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ 1 "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ' ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ(3)i:

(3) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ [ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ] ਦੀ 3 ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੀਸਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 , 1897 (1897 ਦਾ 10), ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੈਸਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(12) ਆਮ ਧਾਰਾ 8 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6, ਰੀ 1897 ਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ:

6. ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ—ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਐਕਟ, ਜਾਂ ਕੋਈ [ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ] ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ-

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਜਾਂ

(b) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

(c) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(d) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨੇ, ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

(e) ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਦੇਣਦਾਰੀ, ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ;

ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਉਪਾਅ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਪਾਸ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(1) ।

“6- ਐਕਟ ਜਾਂ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਸੰਬੰਧੀ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ। —ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ (ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ) ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ (ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ) ਦਾ ਪਾਠ ਜਾਂ

ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭੁੱਲ, ਸੀਮਿਲਨ ਜਾਂ ਬਦਲ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਇਰਾਦਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ”

(13) ਸੈਕਸ਼ਨ "ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਕਟ" ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)1 ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 6, 6-ਏ ਰੀਡਿੰਗ ਸਾਂਫਟ 3 ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਕਟ" ਦੇ ਸੈੱਸਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੀਸਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

(13.1) ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(ਈ) ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਜ਼ਰਮਾਨੇ, ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਉਪਾਅ ਸਥਾਪਤ, ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਜ਼ਾ, ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਜਾਂ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(13.2) ਹਸਨ ਨੂਰਾਨੀ ਮਲਕ ਬਨਾਮ ਐਸਐਮ ਇਸਮਾਈਲ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਚੈਰਿਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਨਾਗਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (4) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ:-

" ਕੁਝ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ" ਸ਼ਬਦ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 86(3) ਹੈ। ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਇਰਾਦਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਬੱਚਤ ਧਾਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਚਤ ਧਾਰਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(4) ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1742

ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਆਯਾਤ ਏਜੰਸੀ ਬਨਾਮ ਆਯਾਤ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਯੰਤਰਕ, 1961 (1) SCR 305—(AIR 1961 SC 41) ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ (ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ) ਆਰਡਰ, 1954 ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ "ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ" ਦੀ ਸਮੀਕਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। .

(3) .3) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪਰਮਸਿਵਾ ਪਾਂਡੀਅਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਪੜਚੋਲ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ EC (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ) ਐਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ EC ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਗਠਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਹਾਅ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ) ਐਕਟ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, EC (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ) ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਸਟੋਰ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਈਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸਨ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਸਥਿਤੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਤੇ ਫਿੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮਦੁਰਾਈ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ EC ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਯੋਗ ਹੈ।

(4) .4) ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ “ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ” ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

(14) ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਦਰੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(15) ਅਗਲਾ ਨੁਕਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

(16) ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“(1) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ,—

(ਏ) ਉਹ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, -

(i) ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (h) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਜੋ ■ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ

(ii) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜੋ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ;

(ਬਸਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ :)

(17) ਜੁਰਮ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੀ ਧਾਰਾ 12AA ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12AA ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 260 ਤੋਂ 265 Cr.PC (ਦੇਵੇਂ ਸੰਮਲਿਤ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(18) ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(19) "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ "ਨਿਯੁਕਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(20) ਇਸ ਲਈ, “ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ” ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ “ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ” ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ "ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ"। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਖਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜਾਹਦੀ ਹੈ ਅਤੇ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰੇ।

(21) ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਪੰਸਾਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (5), ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

“ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਤਮ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ 2 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸੀਮਾ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ (ਐਫ) ਤੋਂ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ. ਅਪਰਾਧ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਕੋਲ 2 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 2 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਐਫ) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(22) ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਰਮਲ ਕਾਂਤੀ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (6) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

- (5) 1988 ਪਟਨਾ ਲਾਅ ਜਰਨਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 623
(6) (1998) 4 SCC 590 (597 ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ)

(23) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(24) ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ:-

"ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ" ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਏਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ.

(25) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਵੇਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਹਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ
, — ਜਵਾਬਦਾਤਾ

CWP ਨੰ. 2003 ਦੇ 6692

18 ਦਸੰਬਰ, 2003

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - Art. 14, 19(I)(g) ਅਤੇ 22 6- FCI ਦੁਆਰਾ ਅਨਾਜ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਵੇਚਾ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਮ੍ਹਾਂ-FCI ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ-ਮਾਲਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ -ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਤੱਥ ਦੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। 14 ਅਤੇ 19(I)(g)- ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਟੀਵੀ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।